

Λαογραφική Έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων

Έκπομπή 104 (26-2-1976)

... Σ Η Μ Α ...

Ακοῦτε τήν λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων - Ποντιακή Ήχώ - πού γράφει καί επιμελείται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.-

... τό σῆμα σβῆνει ...

Ἀγαπητοί ἀκροαταί,

Υπάρχουν ποντιακά τραγούδια καί χοροί, πού ἀναφέρονται σέ ὠρισμένα ἦθη καί ἔθιμα, σέ διάφορα περιστατικά τῆς ζωῆς. Τά τραγούδια αὐτά καί οἱ χοροί κάποτε ἐκφράζουν τό ἴδιο τό νόημα τοῦ ἔθιμου καί ἄλλοτε βρίσκονται σέ κάποια σχέση μέ αὐτό. Τό τραγούδι καί ὁ χορός τοῦ θιμίσματος, π.χ., ἐνσαριώνει ἕνα βασικό ἔθιμο τοῦ ποντιακοῦ γάμου. Ἐφτά ζευγάρια καί τό τέκ' μέ τήν παρουσία καί τοῦ ἱερέα, στό τέλος καί τοῦ λυράρη, παρουσιάζουν χορευτικά τό ἔθιμο, μέ τό ὅποιο τιμᾶται τό νέο ἀντρίγγυνο καί δίνονται πρός αὐτό ὠραῖες συμβουλές καί παραινέσεις.

Υπάρχουν ὅμως ποντιακά τραγούδια καί χοροί, πού ἐκφράζουν ψυχολογικές καταστάσεις καί περιγράφουν χαρακτηῖρες καί νοοτροπίες διαφόρων τύπων. Πολλές φορές ἡ ποντιακή λαϊκή θυμοσοφία ἐπιτελεῖ στήν περίπτωση αὐτή τήν ἀποστολή της μέ τρόπο σατιρικό. Καί συμβαίνει συχνά, τήν θυμοσοφία του αὐτή νά τήν ἐκφράζει ὁ λαός μέ τή μοῦσα του.

Υπάρχουν στή ζωή ἀνθρώποι, πού ἀποφεύγουν συστηματικά τίς εὐθύνες, προσπαθώντας ταυτόχρονα νά πουλήσουν δηθεν ἐξυπνάδα πρός τοὺς ἄλλους. Ὄταν πρόκειται, π.χ., γιά μιὰ τολμηρή πράξη, πού θέλει μιὰ γενναία ἀπόφαση, μερικοί, σατιρίζοντας τήν τάση γιά φυγή ὠρισμένων τύπων, τοὺς ἀπευθύνουν ἔμμεσα τή φράση: Ναι, μάλιστα, νά μαζευτοῦμε καί ... νά πᾶτε.

Τό ποντιακό σατιρικό τραγούδι, πού θά μεταδώσωμε σέ λίγο, περι-



γράφεται μιά ψυχολογική κατάσταση τῶν ἀνθρώπων καί ταυτόχρονα ἡ νοο-  
τροπία τους σέ ὥρα κρίσιμη. Τό νόημα τοῦ τραγουδιοῦ εἶναι ἀληγορικό.  
Πρόκειται νά ἀντιμετωπισθῇ ἕνας φοβερός κίνδυνος καί χρειάζεται μιά  
τολμηρή πράξη. Πρέπει λοιπόν νά παρθῇ μιά γενναία ἀπόφαση. Ὁ λαϊκός  
ποιητής περιγράφει τήν ὅλη κατάσταση χρησιμοποιώντας σύμβολα. Χρησι-  
μοποιεῖ τά ποντίκια καί τή γάτα. Τά ποντίκια εἶναι οἱ ἄνθρωποι καί ἡ  
γάτα ὁ κίνδυνος. Τό πρόβλημα εἶναι, πῶς θά ἀντιμετωπισθῇ ὁ κίνδυνος  
αὐτός.

Σύμφωνα λοιπόν μέ τήν ποιητική περιγραφή, τά πεντικούδια ἔκαναν  
κάποτε συνεδρίαση μέ θέμα, πῶς θά γλυτώσουν ἀπό τή γάτα. Διατυπώνονται  
διάφορες ἀπόψεις, λέει τό ἓνα τό ποντίκι, λέει τό ἄλλο, μά στό τέλος  
βρίσκονται σέ ἀδιέξοδο. Ἀλλά ἄς ἀκούσουμε τοῦς στίχους.

. . . . . Λύρα σέ ὑπόκριση . . . . .

Μιά φορά τά πεντικούδια, φοβισμέν' ἀσά κατοῦδια  
γάλια γάλια μ' ἕναν τρόπον τοπλαεύτάν σ' ἕναν τόπον  
Λέει ὁ ἕνας, λέει κι' ὁ ἄλλος καί ἀπόφασιν' κι' ἐβγαίν'  
Σκοῦται ὅλεν ὁ μικρόν, ἀρ' ἄς λέγω σας τ' ἐμόν

Ξαφνικά λοιπόν ἀκούεται ἡ γνώμη τοῦ μικροῦ ποντικοῦ.

Πρέπ' σή κατά σ' τό γουλόπον νά κρεμάνωμ' κωδωνόπον

Νά κρεμάσωμε λέει κουδούνι στό λαιμό τῆς γάτας καί ἐξηγεῖ:

Κι' ὄντες ἀτέ πορπατεῖ, ἀρ' ἔμας χαπάρ' νά δῇ.

Ἄν κρεμάσωμε κουδούνι στό λαιμό τῆς γάτας, θά παίρνωμε εἶδηση μέ  
τόν ἐρχομό της καί ἔτσι θά γλυτώσωμε. Ἀλλά τώρα τίθεται τό ἐρώτημα:  
Ὅλα καλά, μά ποῖός θά κρεμάσῃ τό κουδούνι στό λαιμό τῆς γάτας; Πάρθη-  
κε ἡ ἀπόφαση, ποῖός ὅμως θά εἶναι ὁ τολμηρός νά τήν ἐκτελέσῃ;

Κανείς τολμηρός 'κ εὐρέθεν, ν' ἐφτάει ἀτό τή δουλείαν

Κι' ἄρ' ἀέτε πά τά κατοῦδια πάντα τρών' τά πεντικούδια.

Καλές εἶναι οἱ ιδέες, ἀλλά θέλουν ὑλοποίηση. Οἱ τολμηρές ἀποφάσεις  
χρειάζονται καί τοῦς γενναίους γιά τήν ἐκτέλεσή τους.

Ἡ παροιμιώδης ἐκφραση "ὅλια καλά, . ἄμαν σῇ κατάς τή γούλαν ποῖος  
θά κρεμάν' τό κωδών'" ἦταν γνωστή σέ ὅλες σχεδόν τίς περιοχές τοῦ Πόν-



του.Τό σχολιαζόμενο τραγούδι ἦταν γνωστό στούς Ποντίους διαφόρων περιοχῶν τῆς Ρωσίας.Τό δφείλομε στόν ἐξαίρετο λυράρη Κλεάνθη Κουσίδη ἀπό τό Κιλίκις.

. . . . . ΛΥΡ - ΤΡΑΓ . . . . .

Συνεχίζομε τό πρόγραμμά μας μέ παραδοσιακοὺς σκοποὺς ἀπό διάφορες περιοχές τοῦ Πόντου.

. . . . . ΛΥΡ - ΤΡΑΓ (3 σκοποί) . . . . .

Ἀνακοινώσεις: Ὁ Σύλλογος Φάρος Ποντίων ὕστερα ἀπό πρόσκληση ἀδελφῶν συλλόγων θά ἐπισκεφθῇ διάφορες περιοχές, Ἀριδαία, Κατερίνη, Ἑδεσσα καί ἄλλοι, ὅπου θά δώσῃ λίαν προσεχῶς ποντιακές θεατρικὲς παραστάσεις μέ λαογραφικὸ καί ἠθογραφικὸ περιεχόμενο.Οἱ ἐκδηλώσεις αὐτὲς τοῦ Φάρου Ποντίων στήν ἐπαρχία θά πλαισιωθοῦν μέ ποντιακοὺς χορούς καί τραγούδια.

Ἀκολουθοῦν νεοποντιακοί σκοποί. (2 σκοποί)

. . . . . ΛΥΡ - ΤΡΑΓ . . . . .

Ἐδῶ τελειώνει ἡ ἐκπομπή μας.-Κοντά σας καί πάλι τὴν ἐρχόμενη ἐβδομάδα τὴν ἴδια μέρα καί ὥρα.

. . . . . Σ Η Μ Α . . . . .

Ἀκούσατε τὴν λαογραφικὴ ἐκπομπή τῆς Ἡανελληνίου Ἐνώσεως Ποντιακῶν Σωματείων - Ποντιακὴ Ἠχώ - ποὺ γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.-

. . . . . τό σῆμα σβήνει . . . . .